

Received / Makale Geliş Tarihi 13.01. 2024
Published / Yayınlanma Tarihi 29.02.2024
Volume / Issue (Cilt/Sayı)-ss/pp 11(104), 563-569

Research Article /Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.10775357

Serap Taşkaya
<https://orcid.org/0000-0002-6650-5920>
MEB, Mersin / TÜRKİYE

Cumali Engin
<https://orcid.org/0009-0007-6669-4382>
MEB, Mersin / TÜRKİYE

Harun Çınar
<https://orcid.org/0009-0007-3904-8932>
MEB, Mersin / TÜRKİYE

Okul Öncesi Yöneticilerinin Veli Beklentilerini Karşılama Yaşadığı Sorunların İncelenmesi

Investigation of the Problems That Pre-School Administrators Experience In Meeting The Expectations Of Parents

ÖZET

Bu çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarında görevli yöneticilerin çalışmış oldukları kurumlarda yaşamış oldukları sorunlarının neler olduğu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Yöneticilerin kurumlarında yönetimsel, meslektaş, program, fiziksel ve çevresel yönlerden yaşadıkları sorunları alanyazı taraması şeklinde belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonucuna göre yöneticiler okulöncesi eğitim konusunda okul öncesi eğitim politikaları çerçevesinde, öğrencilerin devam zorunluluğunu gerektiren yaptırımların etkin olmayışı ve velilerden katkı payı istenmesi büyük bir sorun olmaktadır. Öğrenci aidaatlarının düzenli ödenmemesi ve okulların genel bütçeden az faydalanması ekonomik sıkıntılar arasında görülmüştür. Kurumlarının fiziksel olarak yetersiz olmasından ve malzeme yönünden eksikliklerin bulunmasından, çevrenin kendilerine karşı olumsuz tutum ve davranışlar sergilemesinden, meslektaşlarının kendilerine yardım konusunda çekimser davranmalarından ve uygulanan programların uygulama yönünden yetersiz olmasından bahsetmişlerdir. Okullarda yeterli nitelikte ve sayıda personel istihdam edilmemesi veli-yönetici çatışmasını doğurmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Eğitim Yöneticileri, Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin sorunları.

ABSTRACT

In this study, preschool managers working in educational institutions have experienced in the institutions they have worked in the study tried to find out what the problems they face in their institutions are.

Managerial, collegial, programmatic, physical and environmental to determine the problems they experience in terms of aspects in the form of literature review was aimed. According to the results of the study, the administrators were asked about preschool education. Within the framework of pre-primary education policies, the attendance requirement for students ineffective sanctions and requiring contributions from parents are major problems. Is a problem failure to pay student fees regularly and the general low utilization of the budget was seen as one of the economic problems. Institutions physical inadequacy and material deficiencies the negative attitudes and behaviors of the environment towards them and that their colleagues are reluctant to help them and the programs implemented are inadequate in terms of implementation, the lack of adequate quality and number of staff, sufficient number and quality of staff in schools not being employed leads to parent-administrator conflict.

Keywords: Preschool Education, Preschool Education Administrators, Preschool Education Problems of managers.

1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN TARİHSEL AŞAMALARI

Çocuklar özellikle okul öncesi dönem olarak bilinen yaşamın ilk altı yılında fazla hızlı büyürler ve tüm gelişim alanlarında aşırı bir hızla ilerlerler. Bu evrede çocuğun içinde bulunduğu koşullar, çocuğun gelişim ve öğrenme isteğini derinden etkilemektedir. Özellikle okul öncesi dönemde alınan yüksek kaliteli eğitim, çocukta öğrenme ve öğrenmeye istekli olmayı, keşfetme duygularını artırarak, geri kalan yaşantısında başarılı bir birey olmasını sağlar.

Okul öncesi eğitim kurumlarının ülkemizdeki tarihsel gelişimin düzeyine baktığımızda, bugünkü anlamda ilk kurumlara benzeyen Osmanlı Devleti döneminde açılan Sıbyan Mektepleri olduğu görülebilmektedir. Bu devirde ilk özel anaokullarının II. Meşrutiyet'in ilan (1908) sonrası açıldığı, resmi anaokullarının ise 1915 yılından itibaren açılmaya başlandığı görülmüştür (Özgür, 1973). Savaşlar nedeni ile çok uzun süreli olmamış, zamanla kapatılmışlardır.

Okul öncesi eğitim kurumları 20.yüzyılın ilk zamanlarında kadınların iş hayatına girmesi ile birlikte çalışan annelerin çocuklarını bıraktığı bir özbakım yeri olarak algılanmıştır. Lakin daha sonra yapılan araştırmalar, okul öncesi dönemin bireyin birçok gelişim alanı yönünden önem taşıdığı; bu dönemde çocukların öğrenme hızının yüksek olduğu; bu yaşların hayata uyum becerilerinin kazanıldığı, kişiliğin temellerinin

atıldığı bir dönem olduğu ve bu dönemin profesyonel bir eğitimle yapılması gerektiği belirtilmektedir. Gerek okul öncesi dönemde verilen eğitimin uzun vadede bireye ve topluma kattıklarının anlaşılması gerekse çalışan anne sayısında görülen hızlı artış, her geçen gün bu kurumlara olan talebi daha da artırmıştır. Bu talebin artışında köyden kente göçün artması, kadının eğitim düzeyinin yükselmesi, geniş aile yapısının değişerek çekirdek aileye dönüşümü ve özellikle büyük kentlerde çocukların ev dışında oynayarak zaman geçirecekleri güvenli alanların az olması da etkili olabileceği belirtilmektedir (Sevinç, 2006). Okul öncesi eğitimin evrensel amaçları OMEP'in (Dünya Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Örgütü) uzun zaman başkanlığını yürüten, eğitimci Mialaret tarafından; 1) Toplumsal Amaçlar, (2) Eğitici Amaçlar ve (3) Gelişimsel Amaçlar şeklinde olduğu belirtilmiştir (Akt. Oktay, 2005). Ülkemizde uygulanan mevcut okul öncesi eğitim programı; "gelişimsel" bir programdır. 36-72 aylık çocukların sosyal, psikomotor, duygusal dil ve bilişsel alanlardaki gelişimlerinin üzerinde durulması, öz bakım becerileri kazanmasını ve ilköğretime hazırlanışıklarını sağlamak temel alınmaktadır. Okul öncesi yıllarda kazanılan davranışlar ileriki hayatta değiştirilmesi zor olabilen kişilik özelliklerine dönüşebilmektedir. Bunun için okul öncesi dönemde çocuğa verilen eğitimin nitelikli olması gerekmektedir. Bu sebeple hızla artan okul öncesi eğitim kurumları hususunda kurumun nitelikli olması yönünden velileri arayış içerisine sokmaktadır. Çocuklar; soru soran, yaratıcı güçlerini kullanarak hayal üreten, sürekli öğrenme durumu ile ilgili merakını giderme ihtiyacı taşıyan kişilerdir. Çocukların bu meraklarının doğru bir şekilde karşılanması planlı, sistemli bir eğitim ilkesiyle olabilir. Çocukların bu temel ihtiyaçlarının giderilmesinde ise okul öncesi eğitim büyük bir rolde yer almaktadır.

2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM NEDİR?

Okul öncesi dönem çocuğun doğumundan itibaren başlayan, ilköğretim çağına kadar geçen yaklaşık 6 yıllık bir dönemi kapsamaktadır. Okul öncesi eğitimle ilgili çeşitli tanımlar yapılmakla birlikte hepsinin temelinde birbirine benzediği aşikârdır. 0-6 yaş çocuklarının sağlıklı ve nitelikli bir şekilde gelişmesi için yapılan sistemli ve planlı her türlü eğitim çalışmalarına "okul öncesi eğitim" denilmektedir. Yapılan eğitim genel anlamı itibari ile çocuğun sağlıklı büyümesi ve gelişmesi için yapılan aile ve kurumsal merkezli tüm çalışmaları içine almaktadır (Ramazan ve Ural, 2007). Oktay'a (2005) göre okul öncesi eğitim, çocuğun doğumu ile başlayıp, ilköğretime başlayınca kadarki tüm yaşantılarını içeren bir gelişimsel eğitim süreçlerindedir. John Locke (1632-1704) bugün oldukça bilinen 'boş levha' benzetmesini kullanarak, çocuğun hayata zihni boş bir şekilde başladığını ve çevreyle girdiği etkileşim sonucu bilgi ve deneyim kazandığını söyler. Locke'a göre eğitimin hedefi benlik kontrolü ve disiplini sağlamaktır. Eğitimde erken çocukluk yılları önemli olduğunu belirten Locke, bu yaşlarda eğitimin oyun yoluyla verilmesinin daha doğru dayanın sakıncalı olduğunu, çocuk ile eğitici arasındaki güven duygusunun sağlanmasından yana olduğunu ifade etmiştir (Poyraz ve Dere, 2003). Alman eğitimci Friedrich W.A. Frobel okul öncesi eğitimin gerekliliğine inanarak Almanca'da çocuk bahçesi anlamına gelen 'Kindergarten' adını verdiği ilk anaokulunu açmıştır. Oyunun çocuk gelişiminde önemine değinen Frobel, öğretici oyunların çocukların ilgilerini, yeteneklerini geliştireceğini belirtmiştir (Başal, 2005; Akt. Aral vd. 2011). Okul öncesi eğitim, yaşamın temelini oluşturan ve çocukların tamamen gelişimini destekleyen kritik ve gelişimsel bir evredir (Kandır ve Yazıcı, 2016). Oyun, çocuğun tüm hayatında eğitimine olan ilgisini olumlu yönde etkileyerek başarılı olmasına katkısı çok fazladır.

3. ARAŞTIRMANIN AMAÇ VE YÖNTEMİ

Bu çalışma; Mersin ili merkez ilçelerinde bulunan kamuya bağlı resmi okul öncesi (anaokulu) eğitim kurumlarında çalışan okul öncesi yöneticilerinin veli beklentilerini karşılamada yaşadığı sorunların neler olduğunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma; yöneticilerin ebeveynlerin beklentilerini karşılama sürecinde yaşadıkları problemleri alanyazı taramasıyla sorunlar belirlenmiş, ilgili alanlarındaki yapılan araştırma sonuçları analiz edilerek okul öncesi yöneticilerin velilerin beklentilerini eğitimin amaçları doğrultusunda nasıl yönlendirilmesi gerektiğine fikir vermesini sağlayacaktır.

4. BULGULAR

Okul öncesi eğitim, çocuğun benlik kavramını geliştirmesine, kendini ifade etmesini sağlayacak imkanlar hazırlamaktadır. Özdenetimini geliştirerek kendine güven duyan bağımsız bir kişilik gelişiminde etkin rol oynarken, çeşitli çevre uyarıcıları sunarak çocuğun akıl yürütme kabiliyetini, özgünlüğünü, yaratıcılığını ve hayal gücünün gelişimini de destekleyen önemli bir başlangıçtır (Yazar vd. 2010). Kaytaç (2005) tarafından gerçekleştirilen ve okul öncesi dönemde yapılan kurumsal eğitimin topluma fayda maliyet analizinin yapıldığı çalışmada, okul öncesi eğitime yapılacak olan en asgari katkının ekonomiye kat kat fayda sağlayacağı tespit edilmiştir. İstenilen düzeyde hal ve hareketlere sahip çocuklar yetiştirmek okul öncesi eğitimin önemli amaçlarından bir tanesidir. İstenilen hedefleri gerçekleştirilmede en önemli

paydaşlardan biri de ebeveynlerdir (Şimşek ve İvrendi, 2014). Yapılan araştırmalar ebeveynlerin okul öncesi eğitimin önemini kısa bir zamanda kavramakta hızlı yol aldığını göstermektedir (Tulan, 2005; Tokuç, 2007; Özen, 2008). Öğrenci veli istekleri genellikle öz bakıma yönelmesi ve okulların öz bakım yeri gibi görülmesi ve buna bağlı olarak da çocuğunun öz bakım becerilerinin gelişimi haricindeki farklı gelişim boyutlarının, aileler tarafından dikkate alınmaması, okullardaki yöneticiler için özellikle küçük yaşlarda büyük bir sorun olmaktadır. Anne babaların okul öncesi eğitiminden beklentilerinin eğitimin amaçları doğrultusunda doğru bir şekilde yönlendirilmesi hem eğitim kurumlarının daha iyi hizmet verebilmesini hem de bu kurumlarda çalışan yöneticilerin, öğrencileri okul öncesi eğitimin amaçlarına ulaştırmasına da olumlu destek olacaktır. Okul yöneticilerinin okul öncesi eğitim ile ilgili yaşadıkları sorunların belli bölümü öğrenci veli kaynaklı olduğu ortaya çıkmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarının gelişimsel ve eğitimsel hedeflerini ailelerden bağımsız bir şekilde ilerlemesi gerçekçi düşünülemezdir. Çocuk aileden bağımsız düşünülmemeyeceği için kurumların gelişimsel ve eğitimsel amaçlarının neler olduğu ebeveynlerle paylaşarak kurumdan ve öğretmenden beklentilerinin amaçlara göre şekillenmektedir. Anne-babaların çocuklarını gönderdikleri kurum hakkında bilgi sahibi olmaları, çocuklarının gün boyu ne gibi çalışmalar yaptığı ve bu eğitim kurumlarında uygulanan programın amaçlarının neler olduğu hakkında bilgi sahibi olması gerçekçi beklentilerin oluşması açısından fayda sağlayacaktır. Yapılan bazı araştırmalarda okul öncesi eğitimin önemli paydaşlarından biri olan ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından farklı beklentileri olabileceğini ortaya çıkarmıştır. Şimşek ve İvrendi'ye (2014) göre bu beklentiler arasında; çocukların özbakım ve eğitimine, kurumun özelliğine ve kurumdaki personelin niteliğine yönelik beklentiler olduğu görülmüştür. Beklentilerdeki bu farklılıklar; ailelerin gereksinimlerine, yaşam şekline, kültürel ve eğitim düzeylerine, yaşamını sürdürdükleri sosyal çevreye ve ebeveynlerin kendini yetiştirme biçimlerine göre farklılıklar gösterebilmektedir (Yaman ve Saçkes, 2017). Ülkemizde 136 ebeveyn ile yapılan bir araştırmada ailelerin fiziksel ortam, eğitim ortamı, sağlık ve temizlik koşulları ve okul idaresi gibi ilişkili alanlara önem verdikleri görülebilir. Eğitim imkânlarına yönelik beklentilerin diğer alanlara göre daha az öncelikli olduğu gözlenmiştir (Aktaş Arnas, 2002). Öncü'nün (2007) 550 anne ve baba ile yapılan çalışmada ise fiziksel kaynaklara ve güvenliğine ilişkin beklentilerin daha fazla önemli bulunduğu ortaya çıkmıştır. Seyfullahoğulları (2012) tarafından yapılan araştırmada ise; ebeveynlerin okul öncesi kurumdan beklentileri araştırılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre; anne ve babaların eğitim kurumundan isteklerine yönelik değerlendirmelerinde en çok öğretmenin kendilerini bilgilendirme yapmasını isteyebilmektedirler. Bu beklenti haricinde; ailelere danışmanlık-rehberlik yapılması, çocuklarının davranışlarının geliştirilmesi, sosyal davranışlar kazandırılması ve okuma yazmaya hazırlık gibi beklentiler içinde olabilecekleri tespit edilmiştir. Restall ve Borton (2009), okulun ilk zamanlarında anne babalara yapılacak okul öncesi eğitim kurumunun, okulun işleyişi ve çevresiyle ilgili sorulara verilen açıklamanın önemli yer tuttuğu, anne baba ile okul arasındaki iletişimin sağlıklı bir şekilde başlamasının ve anne ve babaların okul ile ilgili kararlardan bilgi almasının önemli olabileceğini bahsetmişlerdir.

5. OKUL ÖNCESİ YÖNETİCİLERİNİN VELİ BEKLENTİLERİ İLE İLGİLİ YAŞADIĞI PROBLEMLER

Okul idarecileri buldukları konuma göre görevli oldukları okulun lider konumundadır. Özelliği gereği bireyleri ve klikleri yönetmek ve doğru yönlendirmeleri kısa bir an içerisinde yapmak durumundadırlar. Dış çevrede her konuda yöneticinin bilgili, sorulara tatmin edici, doğru anlaşılır cevaplar vermesini beklemektedir. Akyürek (2020) tarafından yapılan çalışmalarda Türk eğitim sisteminin asıl sıkıntıları belirlenmeye çalışılmıştır. Okul öncesi eğitime ait sıkıntılara da yer verilen çalışmada öne çıkan başlıklar; okul öncesi eğitimin zorunlu hale gelmemesi, öğretmen yetiştirme yeterliliği, okul binalarının elverişsiz yapımı, okullardaki materyal eksiklikleri ve eğitim çalışmaları için güçlendirici mali kaynakların azlığı olarak vurgulanmıştır. Silindir ve Akın (2017) da bu sorunlara ek olarak öğrenci velileri karşılaşılan sıkıntılar, çalışanların sorunları ve çalışma süreleri olarak belirtmişlerdir. Öğrenci velilerin okul idaresinden beklentilerini belirlemek amacıyla velilere isteklerini soran Aslan ve Yıldırım (2004), okuldaki yöneticilerinin;

- Okulun yapılmış işlerinin takipçisi olan, kendisine iletilen sorunlara duysız kalmayan,
- Düzeni kaba kuvvetle değil, farklı yapıcı yaklaşımlarla sağlayan,
- Öğrenci ve velilere farklı davranmayan
- Öğrenci problemlerini velilere ileten ve okul-çevre ilişkilerinde şahıslara hoşgörülü davranan,
- Okulun sosyal etkinliklerine önem veren ve eğitim için mücadele yapılacak zemini sağlayan,

- Sınıfın içinde öğretmenin hal ve hareketlerinin denetimini yapan ve personel ile aynı hizmet güdüsünde olduğunu veliye aksettiren bireyler olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca veliler en çok kendileri ile ilgilenilmesini ve onlara değer verilmesini isteyebilmektedirler. Tamamına yakın olmakla birlikte, öğrenci velisi çocuğunun en iyi şekilde eğitim görmesini ve okuldan en azami faydalanmasını beklemektedir. Okul yönetimi açısından öğrenci velilerinin toplumun her kesimini yansıttığı düşünüldüğünde ve zengin bir kaynak olarak değerlendirildiğinde, okul yöneticisinin veli görüşlerini dikkate alması gereken önemli bir unsur olabilmektedir. “Belirli düzeyde pedagojik bilgisi olmayan veliler eğitim sürecinde öğretmene çok fazla müdahale ediyor, ölçü kaçırdığı anda veli-öğrenci, veli-öğretmen boyutunda sorun yaşanıyor, mesela aile şöyle bir şeyle gelebiliyor veli; okulun içinde yapılan gösteri olduğunda”benim çocuğum daha iyi yapar neden çiçek oldu?” gibi hesap soran ifadeler sergileyebilir. Aileler okul öncesi eğitimin önemi ve işleyişinin farkında olmadığından genelde ‘komşular gönderiyor bizde gönderelim’ ya da ‘evde duracağına okulda oyalansın’ algısı yerleşmiştir. Tutum farklılığı nedeniyle okulda verilen davranışın evde pekiştirilemediği bir gerçektir. Özel eğitim gereken öğrenci velileri çocukları ile ilgili yaptıkları yönlendirmeleri kabul etmedikleri gibi bu durumu saklayabilmektedirler (Kılıç, 2019). Yönetici kişilerin okul öncesi eğitimle ilgili olarak karşılaştıkları en sık sorunların “Veli Kaynaklı Sorunlar” olduğu görülebilmektedir. Var olan temanın altında okul yöneticileri en fazla; velilerin aidatlarını zamanında ödememeleri, çocuklarını öğlenci devrede eğitime devam etmesi konusunda fazlaca ısrarcı davranışları, beklentilerini yüksek seviye içinde tutmaları ve okul öncesini çocuk bakıcılığı yapılan bir eğitim olarak addetmeleri biçiminde sorunlarını belirtmişlerdir. Anne babaların, çocuklarını eğitimde yarışmasına yönlendirmesi ayrıca bir diğer sorun olarak vurgulanmıştır. “Okul Merkezli Problemler” ile ilgili olarak ise sıklıkla söz edilen sorunlar; dersliklerin ve okul bahçesinin etkinlik ve oyun için yetersiz oluşu, materyal ve personel yetersizliği, sınıfların fazla öğrencili olması sorunları olduğu görülmektedir. “Öğrenci Kaynaklı Problemler” ile ilgili olarak da öğrencilerin okula adepte sorunları (okul fobisi) yaşamaları ve büyük yaştaki öğrencilerle birlikte eğitim görmelerinin meydana getirdiği olumsuzluklar problem olarak görülebilmektedir. Velilerin çocuklarını gönderdikleri okul öncesi kurumunda öncelik verilmesini istedikleri çalışmalar içerisinde en çok bilişsel gelişim alanına yönelmesini, ilkökula hazırlık ve sosyal aktiviteye ağırlık verilmesini istemektedirler. Eğitim seviyesi ilerde olan aileler çocuklarına yabancı dil, bale, yüzme, jimnastik eğitimi verilmesini ve sosyal aktivelere ağırlık verilmesini istemektedirler (Ersan, 2019). Ailelerin eğitimi ve katılım çalışmaları aktif olarak yapılmalı, böylelikle ailelerin işbirliğine yönelik beklentileri karşılanmalıdır. Veli yönetimden beklentilerine cevap alamayınca tepki verebilmektedir. Ebeveynlerin okul aile işbirliği içinde olmasına yönelik okul yönetiminden beklentilerine bakıldığında ise “Sosyal medya, whatsapp, haberleşme mektupları, aile katılımı, toplantılar, yüz yüze iletişim, okul web siteleri ve duyuru panoları” gibi okul aile işbirliği etkinliklerini, ayrıca bilgilendirme toplantılarının yapılmasını dile getirdikleri görülebilmektedir. (E. Bahçivan vd. 2018). Şenaras ve Çetin (2018) okul-aile iletişiminin sınırlarının iyi belirlenmesinin önemli olduğundan ve sınırların aşılması durumunda aile katılımının veli baskısına dönüşmesinin mümkün olabileceğini söylemişlerdir. Veliden alınan aidatları konusunu inceleyecek olursak, ilgili yönetmelikte okul öncesi zorunlu eğitim sürecinde olmayıp, resmi olan okul öncesi eğitim kurumlarında yalnızca binanın yapımı, büyük-küçük onarımı ve öğretmen maaş giderleri bakanlık ödeme kaleminden karşılanmaktadır. Lakin çocukların beslenmesi, materyalleri ve temizlik hizmetine yönelik ebeveynlerden ‘katkı payı’ ücreti alınmaktadır. Sadece öğrenci velilerinden toplanan aidatlarla birçok ihtiyacı karşılamak durumunda olan anaokulları ve anasınıfları maddi açıdan sorunları devam etmektedir. Tulan (2005) tarafından yapılan bir çalışmada ise ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerini ve eğitimin verildiği kurumlardaki uygulamaların bu beklentileri ne düzeyde karşıladığı ile ilgili bir çalışma yapılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre; velilerin öğretmenlerin özellikleri ile ilgili beklentilerinin olduğu tespit edilmiş ve bu çalışma da bu öğretmen özelliklerine ilişkin veli beklentilerinin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine çocukların gelişim özelliklerine ilişkin yüksek bir oranda beklenti içerisinde oldukları görülmüştür. Bunun sonucunda da bu beklentilerin büyük ölçüde karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tokuç’un (2007) yaptığı araştırmasında velilerin beklentileri konusunda birçok sonuç elde edilmiştir. Anne babaların öğretmenlerle ilgili kişilik özellikleri konusunda beklentilerinin olduğu ve bu beklentilerinde karşılandığı görülmüştür. Yine anne babaların öğretmenlerinin kadın olması gerektiği beklentilerine girdikleri görülmüştür. Erkek öğretmeni olan veliler, sınıf değişikliği için yönetimi ayrıca baskı altına almaktadırlar.

Veli, yönetimi çevresel baskı gruplarının kıskaçına bırakılarak istenilen öğretmene geçmek için her yolu denemekte sıkıntı görmemektedir. Yukarıda bahsedilen çalışmalar bir bütün olarak düşünürsek; ebeveynlerin okul öncesi eğitimi kurumlarından özellikle de öğretmeninden farklı açılardan beklentileri olduğu görülebilmektedir. Beklentiler arasında çocuklarının özbakım ve eğitimine, okulun niteliğine ve

okulda çalışanların yeterliliğine, yönelik beklentileri belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yapılan araştırmaların bazılarında ise ebeveynlerin okul öncesi eğitime yönelik beklentilerinin öğretmenlerden farklı olduğu görülmüştür. Eğitimciler okul öncesi eğitimi yapısal ve süreç boyutları doğrultusunda kavramlaştırmakta; aileler ise daha çok öğretmenlerin bilgi birikimine, cinsiyetine, çocuklarla olan ilişkilerine ve çocukların bakımına, bakım konusunda sıkıntı çıkarmayan öğretmen-yönetici ilişkisine öncelik verebilmektedir (Şimşek ve İvrendi, 2014). Velilerin okul öncesi eğitimin amaçlarına uygun olmayan beklentileri, öğretmenlerin problemler yaşamalarına doğal olarak da yönetime olumsuzlukları yansıtmasına neden olmaktadır. Okul Öncesi Eğitim'in temel amaçları 1973 yılında çıkarılan 1739 Sayılı "Milli Eğitim Temel Yasası"nda Türk Milli Eğitimimin genel amaçları ve ilkelerine uygun olarak şöyle belirlenmiştir: Çocukların milli, manevi, ahlaki, kültürel ve insani değerlere bağlılığının gelişmesine yardımcı olmak; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini temel alışkanlıkları kazanmalarını sağlamak; sosyo-ekonomik şartları elverişsiz çevre ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı hazırlamak; çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır. Velilerin okul öncesi öğretmeninden beklentileri de Milli Eğitimin belirlediği bu amaçlar doğrultusunda şekillenmeli ve imajlı bir okul öncesi eğitim kurumu da bu istekleri karşılayacak şekilde donanımı sağlanmış olmalıdır (Bayrak ve Köksal, 2017). Okuldaki yöneticilerin okul öncesi eğitime ilişkin teorik bilgi ve uygulamaya yönelik bilgileri açısından farkındalığının artırılarak ve bu farkındalığı eğitim öğretim sürecine yönlendirmeleri gerçekleştirilerek okul öncesi eğitimin kalitesi yükseltilebilir (Kaya ve Köse, 2020, s.18).

6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Toplum içinde kalabalık olarak yaşanan yerlerde çatışma, iletişim sorunları gibi pek çok sorun karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunlar çeşitli faktörlerden kaynaklanmakla birlikte fiziksel, yönetsel, insani ilişkiler, hukuksal ve program yönlerinin sorun olarak karşımıza çıktığı okul öncesi eğitim kurumlarında yöneticilerin diğer paydaşları ile yaşamış olduğu sorunların literatür taraması yöntemiyle incelendiği bu araştırmada, ilgili alanlarındaki sorunlar belirlenmiş, bu konudaki yapılan araştırma sonuçları analiz edilmiştir. Ülkemizdeki okul öncesi eğitim ile ilgili yayımlanan makale ve tezlere bakılıp incelendiğinde, okul öncesindeki yöneticilerin en büyük sorunlarının okul öncesi eğitimde velilerin bilinçsiz olması, aidat ödemelerinin düzenli olmamasıyla hizmetin sekteye uğratıldığı görülmektedir. Bunun yanında öğretmenlerin çalıştığı okul kademesinde yönetimin ve karar mekanizmalarında tam olarak yer verilmemesi, yöneticilerin özellikle anasınıflarında okulöncesi eğitime gerekli değeri vermemesi, karşılıklı değerlendirmenin olmaması sıkıntı doğurmaktadır. Ayrıca üst yönetici ve müfettişlerin okul öncesi eğitim konusunda uzman olmamış olmaları da yönetim sorunları arasında sayılmaktadır. Okul öncesi eğitimde uygulanan programla ilgili olarak bakıldığında ise uygulamakta olan programların yeterli derecede açık olmaması ve çok fazla program değişmesi sorun alanını teşkil ettiği görülmektedir. Uygulanmakta olan programların öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun olmaması, okul öncesi eğitim ortamlarındaki sınıflarda farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin var olması nedeniyle program uygulanma aşamasında sorunların yaşanmasına sebep olmaktadır. Bunun yanında yapılan araştırmalarda okul öncesi eğitim programlarının çok sık değişmesi, değişen programlar tepeden inme yöntemle uygulamaya konulup uygulama aşamasındaki öğretmenlerin görüşleri çok fazla dikkate alınmaması ve bu değişikliklere öğretmenlerin hemen uyum sağlayamamaları, yönetimin değişimi görmek istemesi gibi sorunların da ortaya çıktığı görülmektedir. Öğretmen-Veli-Yönetici anlaşmazlıklarının doğmasına zemin hazırlamaktadır. Araştırmalarda karşımıza çıkan okul öncesi eğitimde yaşanan sorunlarla ilgili bir diğer konu ise; eğitim-öğretim yapılan ortamlarda kullanılan materyallerin yetersiz, eğitim ortamlarının ise fiziksel olarak uygun olmamasıyla ilgilidir. Materyal azlığı ve fiziksel alan yetersizliği öğretmenlerin isteklendirme düşüklüğüne sebep olmaktadır. Ayrıca eğitim kurumlarının fiziksel ortamını içinde bulunan, mutfak, lavabo ile sınıfların konumu ve okul bahçesinin istenilen şekillerde olmaması, velilere yansımaktadır. Mali konularda yaşanan sıkıntılara ilişkin yöneticiler okul aidatları ile ilgili sorun yaşadıklarını yönetici olarak bazı konularda çaresiz kalmaktadır. Ada ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan araştırmaya göre ailelerin okula ödemeleri gereken aidatı vermeye istekli olmamalarından kaynaklı zaman zaman anlaşmazlıkların yaşanmasına sebep olmakta, bunun da öğretmenlerin motivasyonlarını olumsuz etkilediği sonucuna ulaştıklarını ifade etmişlerdir. Yine Tok'un (2002), gerçekleştirdiği araştırmada öğretmenlerin çalıştığı kurumlarının bütçe yetersizliği nedeniyle kullanacakları malzemeleri almak istediklerinde imkânsızlıklardan kaynaklı araç-gereç alımında sorunlarla karşılaştıkları, velilerin yönetimin bu ihtiyaçları karşılaması gerekir sonucuna vardıklarını söylemişlerdir. Anne ve babaların çocuklarını okul öncesi kurumuna gönderme sebepleri arasında en çok ilkokula başlamaya hazırlanma esasına vurgu yapıldığı görülmüş olup bunları sırasıyla sosyalleşme, psikomotor gelişim alanlarına destek, iyi bir eğitim, özgüven kazanmalarını istemeleri olmuştur. Okul öncesi eğitimin oyun ve öğretmenin de

çocuk bakıcısı gibi algılanmasının değişmesi elzem bir hal almaktadır. Mahmutyazıcıoğlu (2015)'nun araştırma bulgularına göre, okul öncesi eğitimi ve öğretmenleri, okul yöneticilerinin ve velilerin gözünde tam olarak bir önem kazanamamıştır. Okul öncesi eğitimine okulun masraflarını karşılamak için nakit kaynağı ve oyundan ibaret bir yer ile bakılmakta, öğretmenlerin ve öğrencilerin yaşadıkları problemler çokta ciddi karşılanmamaktadır. Velilerin okul öncesi eğitimde okul ve öğretmene karşın olumsuz bir algıya sahip olması da sorunlardan birisi olarak görülmektedir.

Bu araştırma sonuçlarından hareketle başlıca şu öneriler getirilebilir;

1. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki yöneticiler ve denetmenler okul öncesi eğitim hakkında yeterli bilgi seviyesine vakıf olmalı, hatta bu alanda görev alacak kişilerin alanlarında uzman olmaları zorunlu tutulmalıdır. Bu alanda yeterli, uzmanlaşmış yönetici ve müfettiş bulunamıyorsa en azından hizmet içi eğitim verilerek bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.
2. Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlar öğrencilerin gelişim düzeylerine, gelişim özelliklerine uygun olmalı, uygulanacak programlar değişik bölgelerde uygulandığı zaman bölgelerin özelliklerine de uyarlanabilir esnekliğe sahip olması sağlanmalıdır. Programlar uygulandığı gelişim aşamaları, uygulama bölgeleri ve öğretmen açısından motive edici bir duruma getirilmelidir.
3. Okul öncesi eğitimde velilerin kafasında oluşmuş olan ön yargılar değişik kurs, seminer, dijital paylaşımlar düzenlenerek veliler bilgilendirilmelidir. Okul öncesi eğitimin çocuklar için önemli olduğu velilere anlatılmalı ve velilerin bilinçli olması sağlanmalıdır.
4. Okul ve sınıflar fiziksel olarak yeniden düzenlenerek eğitime uygun hale getirilmeli, sınıflardaki yaş grupları oluşturularak her öğrencinin kendi yaş grubundaki öğrenci ile eğitim alması sağlanmalı ve uygulanan programlar gelişim özelliklerini karşılayacak şekilde olmalıdır.
5. Anne babalar okul öncesi eğitimin hedefi ve okullarda uygulanan programların içeriği ile bilgilendirilmelidir. Okul öncesi eğitimin tek amacının sadece bilişsel gelişimi destekleyici olmadığı anlatılarak diğer gelişim alanlarına katkısını anlatılmalıdır.
6. Eğitim ortamları ve mutfak, wc, etkinlik salonları, bahçe ve oyun alanları gibi yerler okul öncesi eğitim çağındaki öğrencilerin kullanımları için uygun hale getirilmelidir.
7. Okul öncesi eğitimde velilerden öğrenim ücreti alınması, herkese ya eşit olmalı ya da kaldırılmalıdır. Alınan ücretin çocuğun beslenme, personel vs. için olduğunu bilmelidir.
8. Okul öncesi eğitimin oyun ve öğretmenin de bakıcı olgusunun değişmesi elzem bir durumdur.
9. Ayrıca okullarda öğretmenlerin yönetime katılımı konusunda teşvik edici bir ortam geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ada, Ş., Akan, D., Ayık, A. Yıldırım, İ. ve Yalçın, S. (2013). Öğretmenlerin motivasyon etkenleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 151-166.
- Aktaş Arnas, Y. (2002). Velilerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik tutumları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10), 24-36.
- Akyürek, M. İ. (2020). Yönetmelik bağlamında okul öncesi eğitimdeki sorunlar: Bir fenomenoloji çalışması, *İZÜ Eğitim Dergisi*, 2(3) 1-18
- Aslan, B. ve Yıldırım, N. (2004). Okul Yöneticisinden Beklentiler. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 1-15.
- Bayrak, S. ve Köksal O. (2017). Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin incelenmesi (Elazığ ili örneği). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 45, 547-557.
- Bahçıvan, E., Kalay, B. ve Bay, D. N. (2018). Okul Öncesinde Okul Aile İşbirliğinin Yönelik Ailelerin Ve Öğretmenlerin Beklentileri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 58- 82.
- Ersan, Ş. (2019). Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumundan ve Öğretmenlerden Beklentilerinin İncelenmesi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 161- 178.
- Kandır, A. ve Yazıcı, E. (2016). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Okuma Yazma Becerilerinin Gelişimi Yönünden Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3).
- Kaya, Z. ve Köse, A. (2020). Farklı kademelerde görevli okul yöneticilerine göre okul öncesi eğitim. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1532-1553.

- Kaytaç, M. (2005). *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitiminin Fayda-Maliyet Analizi*, Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), İstanbul.
- Kılıç, Ş. (2019). *Okul Öncesi Eğitimde Temel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri*. Yüksek Lisans Tezi. Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırklareli.
- Mahmutyazıcıoğlu, L.(2015). *Okul öncesi yöneticilerinin algılanan liderlik stilleri ile mesleğe yabancılaşma düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı
- Millî Eğitim Temel Kanunu (1973, 24 Haziran). Resmi Gazete (Sayı: 1739).
- Oktay, A. (2005). Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Yaygınlaşması. Ayla Oktay, Özgül P. Unutkan(Ed.), *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. (s.11-24). Morpa Kültür Yayınları.
- Öncü, E. (2007) *Bursa ilinde bulunan ilköğretim okullarına bağlı anasınıflarında görev yapan yönetici ve öğretmenler ile anasınıflarına devam eden çocukların anne- babalarının kurumun fiziksel güvenliğine ilişkin görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özen, Ş. (2008) Okul öncesi eğitim ve aile: Anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklentileri (Kars ili örneği). Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Özgür, N. (1973). *Bugünün Anaokulları*. 3. Baskı. Takıoğlu Matbaacılık.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2003). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Ramazan, O. ve Ural, O. (2007). Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü. Türkiye ‘de Okul Öncesi ve İlköğretim Sistemi. Servet Özdemir, Hasan Balcalı(Editör),*Temel Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (s.11-61) Türk Eğitim Derneği.
- Restall, G. and Borton, B. (2009). Parents’ concerns about their children’s development at school entry. *Child: Care, Health and Development*, 36, 2, 208-215
- Sevinç, M. (2006). Okul öncesi eğitimi alan çocukların annelerinin okuldan beklentileri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 218-225.
- Seyfullahoğulları, A. (2012). Ailelerin anaokullarından beklentileri üzerine bir araştırma. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 1-15.
- Silindir, E. ve Akın, U. (2017). Okul Öncesi Eğitimine İlikin Okul Müfürlerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 134-165.
- Şenaras, B. ve Çetin, Ş. (2018). Okul Müdürleri ile Öğretmenlerin Algılarına Göre İlk ve Ortaokullarda Veli Baskısı: *Nitel Bir Araştırma*. *MEB Dergisi*, Cilt 47,(220), 157-176.
- Şimşek, Z. C. ve İvrendi, A. (2014) Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (2), 240 – 254.
- Tok, E. (2002). *Okul öncesi eğitim kurumlarında yönetim sorunları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Tokuç, H. (2007) *Anne ve babaların okul öncesi eğitim hakkındaki görüş ve beklentilerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tulan, A. (2005) *Ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentilerinin gerçekleşme düzeyinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türk Dil Kurumu.(25.04. 2018). <http://www.tdk.gov.tr/index.php>
- Yaman, P. R. ve Saçkes, M. (2017) Anne-babalar okul öncesi eğitimkurumu yöneticilerinden ne bekliyor? Anne-baba ve yönetici beklentilerinin karşılaştırılması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1 (1), 94 – 101.
- Yazar, A., Çelik, M. ve Kök, M. (2010). Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Dramanın Çocuğun Gelişim Alanlarına Etkisi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16), 15-21.
- Yıldırım, B. ve Aslan, H. (2019). İnsan Hakları ve Sosyal Hizmet: Ortak Bir Kader Mümkün Mü? Nasıl Bir İlişki, Ne Çeşit Bir Etkileşim? *Toplum Ve Sosyal Hizmet*, 30(2), 643-664. <https://doi.org/10.33417/tsh.572229>